

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Съвет на Европа / Европейски съд по правата на човека, 2013. Този превод не обвързва Съда. За допълнителна информация вижте пълното указание за авторското право в края на този документ.

© Council of Europe / European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe / Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

VÖRÐUR ÓLAFSSON СРЕЩУ ИСЛАНДИЯ
(Жалба № 20161/06)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

27 април 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

27/07/2010

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал.2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото Vörður Ólafsson срещу Исландия,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение), заседаващ като Отделение в състав:

Nicolas Bratza, *Председател*,
Giovanni Bonello,
David Thór Björgvinsson,
Ján Šikuta,
Päivi Hirvelä,
Ledi Bianku,
Nebojša Vučinić, *съдии*,

и Fatoş Aracı, *заместник-секретар на Отделението*,

след проведени закрити заседания на 24 март 2009, 5 януари 2010 и 30 март 2010 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на последно посочената дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 20161/06) срещу Република Исландия, подадена на 16 май 2006 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от исландския гражданин г-н Vörður Ólafsson (“жалбоподателя”).

2. Жалбоподателят е представляван от г-н Т. Child и г-н Einar Hálfðánarson – адвокати, практикуващи съответно в Лондон и Рейкявик. Исландското правителство („правителството”) е представлявано от своя агент г-жа Björg Thorarensen.

3. Жалбоподателят твърди по-специално, че налагането по закон на задължение да плаща промишлена такса на Федерацията на исландските индустриалци („ФИИ”) нарушава правото му на свободно сдружаване по чл. 11 от Конвенцията, тълкувано в светлината на чл. 9 и 10 от Конвенцията. Той също така се оплаква, че промишлената такса на практика възлиза на отделно данъчно облагане, наложено на ограничена група лица и надвишаващо обикновеното им данъчно облагане по начин, който нарушава чл. 1 от Протокол № 1. Последно той се оплаква от дискриминация в нарушение на чл. 14 от Конвенцията, във връзка с чл. 11 от Конвенцията и чл. 1 от Протокол № 1.

4. С решение от 2 декември 2008 г. Съдът обявява жалбата за допустима.

5. Откритото съдебно заседание е проведено в сградата на Съда по правата на човека в Страсбург на 24 март 2009 г. (чл. 59, ал. 3 от Правилника на Съда).

Пред Съда се явяват:

(а) *за правителството*

Г-жа BJÖRG THORARENSEN,	<i>Агент,</i>
Г-н SKARPHEDINN THORISSON, главен прокурор,	<i>Адвокат,</i>
Г-н GUNNAR NARFI GUNNARSSON, правен експерт,	

от Министерство на правосъдието и вероизповеданията,	
Г-жа ELIN FLYGERING, посланик, постоянен представител на	
Исландия към Съвета на Европа,	<i>Съветници;</i>

(б) *за жалбоподателя*

Г-н T. CHILD, адвокат,	<i>Адвокат,</i>
Г-н EINAR HÁLFDÁNARSON, адвокат във Върховния съд,	
Г-жа C. MURRAY, стажант-адвокат,	<i>Съветници.</i>

Съдът изслушва становищата на г-жа Björg Thorarensen, г-н Skarphedinn Thorisson, г-н Child и г-н Einar Hálfðánarson.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

2. Жалбоподателят, г-н Vörður Ólafsson, е исландски гражданин, роден през 1961 г. и живеещ в Рейкявик.

A. Спорната промишлена такса

7. Жалбоподателят е майстор строител и е член на Асоциацията на майсторите строители (наричана по-долу „АМС”). Съгласно Закона за промишлената такса № 134/1993 (наричан по-долу „Законът от 1993 г.”) той е задължен да плаща данък, така наречената „промишлена такса”, на Федерацията на исландските индустриалци (наричана по-долу „ФИИ”) – организация, на които жалбоподателят не е член и с която АМС не е свързана. Законът от 1993 г. гласи, че на всички промишлени дейности в Исландия, както те са дефинирани в Закона, следва да се наложи такса от 0,08%. Определението включва всички дейности, които попадат под кодовите номера, изброени в приложение

към закона. Предприятията от частния сектор, които не са обхванати от кодовите номера, не са обект на промишлената такса. Такъв е например случаят с предприятията от месопреработвателната, млекопреработвателната и рибопреработвателната промишленост. Други предприятия от хранително-вкусовата промишленост са включени в Закона. Предприятията, които са 100% държавна собственост или са създадени със специален закон, не са включени (чл. 2). Приходите от промишлената такса се предоставят на ФИИ и следва да бъдат използвани за насърчаване и развитие на промишлеността в Исландия (чл. 3). Държавната хазна следва да получи 0,5% от таксата, с цел да се покрият разходите по събирането ѝ (чл. 1).

8. Повече от 10 000 лица (юридически и самоосигуряващи се физически лица) плащат промишлената такса. Членовете на ФИИ наброяват между 1 100 и 1 200 лица (предприятия и самоосигуряващи се физически лица).

9. Правителството е представило копия от докладите на ФИИ до Министерството на промишлеността относно изразходването на промишлената такса за 2000, 2003 и 2006 г.

10. В доклада на ФИИ за 2003 г. (от 4 юли 2004 г.) е посочено:

„Сметките на Федерацията не показват дали определени оперативни плащания са извършени със средства от членски внос, капиталови приходи или от промишлената такса, защото преобладаващата част от дейността на Федерацията е в полза на промишлени предприятия, независимо дали те са нейни членове, или не. Министерството на промишлеността не е изразило никакви резерви по отношение на този режим, а законодателството относно промишлената такса също не налага други изисквания.

Федерацията и Министерството на промишлеността обаче са съгласни, че е налице изискване за по-подробно описание на начина, по който се изразходва промишлената такса, и това е направено в този доклад.”

11. Озаглавен „Изразходване на промишлената такса през 2003 г. според сметките на Федерацията”, докладът включва таблица, показваща „Приходите и разходите в съответствие с одитираните сметки на Федерацията за 2003 година”. В отделна колона на таблицата за всяко перо и подперо е посочено процентното съотношение на средствата с произход от промишлената такса. Това включва следните пера: „Оперативни печалби” и „Оперативни разходи”. Докладът съдържа също и „Допълнително обстойно изложение относно изразходването на промишлената такса според сметките”, а именно: (1) „Заплати и свързани с тях разходи”; (2) „Заседания и конференции”; (3) „Рекламни дейности”; (4) „Публикации”; (5) „Клонове и специални проекти”, и (6) „Общи и административни разходи”.

За всяко от тези подпера докладът съдържа обяснителни бележки, предоставящи информация относно третирането на членовете на

Федерацията и на лицата, които не са нейни членове. Например, по подпоро (1) се посочва, че 2,5 от 20-те човекогодици касаят работа, която облагодетелства само членовете. Във връзка с подпоро (3) се казва, че изложенията на ФИИ са отворени за всички и че членовете ѝ ползват отстъпка от таксите за участие. По подпоро (5) се посочва, че лицата, които не са членове на Федерацията, могат да получат достъп до проекта за управление на качеството, но заплащайки по-висока такса от членовете.

12. От таблицата се вижда, че през 2003 г. оперативните приходи на ФИИ възлизат на 315 800 000 исландски крони (ISK), от които ISK 197 359 000 са с произход от промишлената такса, прехвърлена към ФИИ от държавната хазна, ISK 84 973 000 от членски внос и ISK 33 468 000 от други доходи. През същата година оперативните разходи възлизат на ISK 289 654 000, от които ISK 234 617 000 (81%) са изразходвани за публични проекти (включващи ISK 197 359 000, получени от промишлената такса и ISK 37 258 000 от членски внос и други доходи).

13. Правителството обяснява, че при изпълнението на нейната роля и цел за насърчаване на исландската промишленост в съответствие с чл. 3 от Закона от 1993 г., ФИИ работи за популяризиране на индустрията и за култивиране на нейния имидж, като отпуска голяма част от средствата, получени от промишлената такса, за обучение, даване на становища от името на бизнес общността за проекти на нормативни актове и разпоредби в областта на околната среда, и вменияване на държавните власти, че е необходимо да се спазват някои ограничения в областта на обществените поръчки, както и да се съблюдават ясни и прозрачни тръжни правила.

14. Към този момент жалбоподателят е платил следните суми като промишлена такса за посочените години: за 2001 г. – ISK 23 023 (EUR 255 евро); за 2002 г. – ISK 20 639 (EUR 229); за 2003 г. – ISK 12 567 (EUR 139) и за 2004 г. – ISK 5 946 (EUR 66).

Б. Съдебно производство, образувано за оспорване на промишлената такса

15. На 8 ноември 2004 г. жалбоподателят подава иск срещу държавата пред Районния съд в Рейкявик, като претендира обезсилване на таксите, наложени му за годините от 2001 до 2004.

16. С решение от 13 юли 2005 г. Районният съд отсъжда в полза на държавата и отхвърля жалбата на жалбоподателя.

17. Жалбоподателят обжалва пред Върховния съд на Исландия, твърдейки, *inter alia*, че чл. 3 от Закона от 1993 г. на практика означава, че всички физически лица и фирми, занимаващи се с конкретни бизнес дейности, трябва да плащат членски внос към ФИИ, независимо дали

са нейни членове. Жалбоподателят счита, че чл. 14 от Устава на Федерацията, който предвижда таксата за членство, ясно отразява нейната същност, предвиждайки, че за членовете на ФИИ, които плащат промишлена такса, която е прехвърлена на ФИИ, тази такса се приспада от членския им внос. По този начин, чрез налагането и събирането на тази такса, членството във ФИИ в действителност става задължително за другите, въпреки че те не се ползват от никакви права по отношение на ФИИ. Следователно промишлената такса е просто такса за членство във ФИИ. Жалбоподателят твърди, че е член на Асоциацията на майсторите строители, към която е платил членския си внос и която той счита, че най-добре обслужва неговите интереси, а също и че няма желание да бъде член на ФИИ. Последната провежда политики, с които той не е съгласен и които са в противоречие с интересите му. Задължителното членство във ФИИ е несъвместимо с правото му на свободно сдружаване, защитено от чл. 74, ал. 2 от Конституцията и чл. 11 от Конвенцията. Жалбоподателят в допълнение твърди, че по силата на Закона от 1993 г. той неоправдано е обложен с данък, който е горница над другите данъци, и че по силата на закона ограничена група е обложена „в полза на друга ограничена група или на ограничените интереси на другите”. Последно той твърди, че налагането на таксата представлява дискриминация в нарушение на чл. 65 от Конституцията, тъй като налагането ѝ зависи от структурата на собствеността на дадено предприятие, а изброяването на кодовите номера по дейности, на което се основава облагането, е случайно по естеството си.

Държавата оспорва твърдението на жалбоподателя, че промишлената такса представлява такса за членство във ФИИ. Тя твърди, че по закон това е данък, налаган от държавата на определени групи физически и юридически лица в съответствие с общите и приложими стандарти, без да се изисква нищо в замяна. Със същия закон е решено събраните такси да бъдат прехвърлени на ФИИ, която следва да ги използва за насърчаването и развитието на исландската промишленост. Такова предвидено от закона разпределение на данъчните приходи към някое сдружение не означава, че тези, които са платили съответната такса, са принудени от закона да станат членове на сдружението. Таксата не се очаква да бъде използвана в полза само на членовете на Федерацията, а за благото на цялата индустрия и развитието на промишлеността в Исландия под надзора на Министерството на промишлеността. Всички намаления на членския внос са решени едностранно от ФИИ, без никаква връзка с облагането и събирането на таксата. Държавата отрича също Законът от 1993 г. да съдържа дискриминация по отношение на лицата, които са в положението на жалбоподателя, в сравнение с тези, които са освободени от таксата. Освобождаването на държавните предприятия

от тази такса е разумна и обективна уговорка, и е в реда на нещата съображенията, които се прилагат към държавните дружества, да са различни от прилаганите към частните предприятия. Държавата също така твърди, че обществената подкрепа за индустрията и индустриалното развитие понякога приема формата на стартиране на промишлени дейности, които други не са способни да започнат. И последно, броят на държавно притежаваните промишлени предприятия значително е намалял в последните години. Държавата оспорва също и твърдението, че е случайно изброяването на кодовите номера по дейности, което урежда облагането.

8. С решение от 20 декември 2005 г. Върховният съд, с четири гласа на един, отхвърля жалбата на жалбоподателя и потвърждава решението на Районния съд. Той постановява следното:

„Както е посочено в решението на Районния съд, на 17 декември 1998 г. Върховният съд постановява съдебно решение по дело № 166/1998 *Gunnar Pétursson срещу Република Исландия*, публикувано на страница 4406 от докладите на Съда за тази година. Жалбоподателят по това дело е поискал обезсилване на облагането му с такса за Фонда за индустриален заем и с промишлена такса за 1995 и 1996 г. Той основава делото си на аргументи, които са в значителна степен идентични с тези, ползвани от жалбоподателя по настоящото дело. Приема се мнението на ответника, че гореспоменатото дело следва да се разглежда като прецедент по отношение на делото, което сега е поставено пред съда за разглеждане, до степеня, в която въпросите, повдигнати от твърденията на жалбоподателя в подкрепа на настоящите му искания, са решени по това дело.

В предишното дело жалбоподателят, както и тук, твърди, че в резултат на налагането на промишлена такса, платима от него, която следва да бъде прехвърлена на Федерацията на исландските индустриалци, той е принуден да стане член на Федерацията. Върховният съд посочва в решението си, че макар таксата да е прехвърлена на Федерацията, тя следва да се използва за определена цел (вж. чл. 3 от Закона от 1993 г.) и не представлява субсидия за Федерацията. Използването на приходите е обект на контрол от Министерството на промишлеността. Съдът приема, че този режим не включва задължително членство във Федерацията на исландските индустриалци в нарушение на Конституцията и Европейската конвенция. Той също така отбелязва, че дори Федерацията на исландските индустриалци да надхвърли границите, предвидени в закона, това не би могло да има ефект на обезсилване на облагането с таксата по отношение на жалбоподателя. С оглед на това, както и в други отношения, като се позовава на основанията, посочени в обжалваното съдебно решение, Съдът трябва да отхвърли заключението, че доводите на жалбоподателя в това отношение могат да доведат до уважаване на неговото искане. Предвид, че Федерацията на исландските индустриалци е законово задължена да използва приходите от промишлената такса за насърчаване на исландската промишленост и индустриалното развитие, и следователно в полза на дейностите, които се облагат с данък, Съдът не може да приеме, че по този начин законодателят е превишил правомощията си.

Жалбоподателят твърди, че принципът на равенството не е спазен, тъй като предприятията, които са държавна собственост, могат да бъдат освободени от

таксата. По отношение на този аргумент трябва да се отбележи, че различни фактори разграничават държавните от частните предприятия и в различните области тяхното данъчно облагане се урежда от различни съображения, както е видно от исландското данъчно законодателство като цяло. При подготовката си по делото жалбоподателят не е представил сравнение на своето положение с каквито и да било конкретни държавни предприятия. Не е установено, че е налице каквато и да е дискриминация на жалбоподателя спрямо страните, за които се прилагат изключенията от закона. На последно място, жалбоподателят основава искането си на твърдението, че изброяването на кодовете по дейности, въз основа на което се провежда данъчното облагане по чл. 2, ал. 1 от Закона от 1993 г., е на случаен принцип. Таксата се начислява върху промишлеността, впоследствие дефинирана като всяка дейност, попадаща под кодовите номера по дейности, изброени в класификацията на исландските бизнес дейности, приложение към Закона от 1993 г., както е изменена от Закон № 81/1996. Промислеността, дефинирана по този начин, обхваща не само производствената сфера, но и обработката и услугите, включително и строителната индустрия. Това обхваща дейностите, които ще бъдат включени в термина „промишленост“ по смисъла на закона, който ги отличава от други области на икономически начинания, включително и дейности, които са в областта на селското стопанство и риболова. Тази класификация на икономическите дейности вече е призната като основа за други форми на данъчно облагане освен промишлената такса. Следователно искът на жалбоподателя не може да бъде уважен на посочените основания.”

3. Един от членовете на състава на Върховния съд, съдията г-н Ólafur Þórður Þorvaldsson, представя особено мнение, което, *inter alia*, съдържа следните мотиви:

“I

Първоначалният Закон за промишлената такса е с № 48/1975. В обяснителните бележки към съответния закон е посочено, че той е подаден в съответствие с препоръка на ФИИ, Националната федерация на занаятчиите и Съюза на исландските кооперации. Те представят подробно изложение, което очевидно е прието дословно в обяснителните бележки. То включва наблюдението, че „... може да се отбележи, че промишлените предприятия и самоосигуряващите се физически лица в индустрията събират различни такси за държавните органи, както от служителите си, така и от потребителите. Събирането на данъци, което те извършват и за което са отговорни, възлиза на милиарди годишно, изцяло без възнаграждение. Поради това изглежда разумно държавата, за организацията на горното от посочените страни, да предприеме събирането на такса, която възлиза на една малка част от това, което те събират за държавата. Този източник на приходи следва да създаде финансова основа за по-активно участие на професионалните федерации в исландската индустрия във формирането на бъдещото развитие на промишлеността. Законът също така съдържа разпоредба, подобна на тази на сега действащия закон, че следва ежегодно да се изпраща доклад до Министерството на промишлеността за използването на получените от таксата приходи. В този контекст в обяснителните бележки се споменава, че това е „разпоредба, целяща да гарантира, че на държавните власти ще бъде даден разумен отчет за използването на промишлената такса.”

Закон № 48/1975 е заменен от настоящия Закон № 134/1993. В обяснителните бележки към този закон се посочва, че задължените да плащат таксата лица са

същите както и преди, но се приема система на препращане към номерата на кодовете по дейности в съответствие с класификацията на стопанската дейност на Бюрото по статистика, за да се „премахне всяко съмнение кои са задължените да плащат таксата лица”. Предвидено е също така, че получените от таксата приходи следва да бъдат прехвърлени изцяло на ФИИ, докато при предишния закон те са разпределяни между Съюза на исландските кооперации, Търговския офис на консервната промишленост, Федерацията на исландските индустриалци и Националната федерация на занаятчиите. В същото време стандартът за определяне на данъчната основа е променен, тъй като се премахва общинския търговски данък, въз основа на който преди това е била определяна данъчната основа.

II

Според устава ѝ, ФИИ е федерация на предприятия, самоосигуряващи се физически лица, търговски сдружения и сдружения на занаятчийци, които съвместно желаят да постигнат общите цели, изброени в чл. 2. Този член урежда целта и ролята на Федерацията в десет точки, сред които е включено насърчаване на исландската индустрия по различни начини и подкрепа на членовете по един или друг начин, както е споменато там по-подробно. Според представените документи, организацията е въввлечена в политически въпроси, например по отношение на членството в Европейския съюз и данъчното облагане в различни сфери. Съгласно чл. 8 всеки член на Федерацията има право на глас в заседанията, пропорционално на платения от него членски внос. В чл. 14 е предвидено, че таксите за членство са максимум 0,15 % от оборота за предишната година, но управителният съвет на Федерацията може да реши да събира по-ниски такси за членство. Разпоредбата продължава като гласи: „Лицата, плащащи промишлена такса, която се прехвърля към Федерацията, имат право тази част да им бъде призната и да се приспада при изчисляване на дължимия от тях членски внос към Федерацията. Ако вече не се начислява промишлена такса, това приспадане автоматично се премахва. Правото на глас на всеки член се изчислява на базата на платения му членски внос. Управлението и вземането на решения в рамките на Федерацията е, както обикновено в рамките на сдруженията, отговорност на управителния съвет и на изпълнителния директор.”

Представените от ФИИ документи за периода, за който се отнасят исканията на [жалбоподателя], не съдържат ясна разбивка как е била използвана промишлената такса. Освен това от коментар в докладите на Федерацията, свързан с използването на таксата за 2002 и 2003 г., личи, че Федерацията „не води отделни сметки според това дали отделните елементи на дейността ѝ са финансирани от средства, получени от членски внос, капиталови приходи или промишлената такса”. Подобна декларация по въпроса се съдържа и в доклада до министъра за 2001 г., а докладът за 2004 г. не е сред материалите по делото. Докладите на Федерацията до министъра и в други отношения са подобни от година на година. В действителност материалите по делото изглеждат позволяват да се приеме, че част от таксата се използва за общото управление на Федерацията. От становището на министъра на промишлеността по това дело не може да се установи той да е имал никакви забележки по отношение използването на таксата, а в писмо до Асоциацията на майсторите строители от 15 февруари 2002 г., след оплаквания, свързани с използването на таксата, той изразява следното становище: „Както може ясно да се види от Закона за промишлената такса, ФИИ има неограничената власт да решава как да се

разпределя таксата и Министерството на промишлеността не може да се намесва, докато това решение остава в рамките на закона.” От представените доклади на Федерацията на исландските индустриалци за периодите, за които се отнася настоящото дело, може да се види, че е налице уговорка да се предостави на тези членове на Федерацията, които заплащат промишлената такса, отстъпка от членския внос, равна на размера на таксата. Като пример може да се цитира следния коментар в доклада на Федерацията за 2003 г. до министъра на промишлеността: „Може да се посочи, че на членовете, които плащат промишлената такса, тя се приспада в пълен размер от членския им внос към Федерацията. Не би било редно компании, които са членове на Федерацията и са задължени да плащат промишлената такса, да плащат повече за дейността на Федерацията от компании, които са членове, но не са задължени да плащат таксата. По този начин всички компании, членове на ФИИ, плащат на Федерацията еднакво, независимо дали подлежат на облагане с промишлената такса. От друга страна, компаниите, които не са членове на Федерацията, плащат само промишлената такса и по този начин допринасят за общата защита на интересите на исландската индустрия.”

III

В чл. 74 от Конституцията се съдържат разпоредби относно свободата на сдружаване ... Те съдържат по-подробни правила относно свободата на сдружаване, отколкото формулираните в чл. 11 от Конвенцията ... Чл. 74, ал. 2 от Конституцията гласи: „Никой не може да бъде задължен да бъде член на което и да е сдружение. Членството в сдружение обаче може да бъде направено задължително по закон, ако това е необходимо, за да се даде възможност на сдружението да изпълнява функциите си в интерес на обществото или за правата на другите.”

Както бе отбелязано по-горе, целта на промишлената такса съгласно Закона от 1993 г. е насърчаването на исландската индустрия, като изрично е предвидено, че само частта от облагането, съответстваща на разходите за събирането му, следва да бъде прехвърлена към държавната хазна. Остатъкът се прехвърля на ФИИ, за да се използва както Федерацията реши. Изглежда също така, че неуточнена част от таксата се използва за общите дейности на Федерацията по решение на нейния управителен съвет. От разпоредбите на Закона от 1993 г. освен това не става ясно дали министърът на промишлеността е адекватно оправомощен да гарантира, че таксата се използва по начина, предвиден в закона; в това отношение министърът просто получава докладите на Федерацията. Поради тези причини не може да се приеме, че разпоредбите на Закона от 1993 г. гарантират, че таксата ще бъде използвана съобразно изискванията на закона.

Заплащането на членски внос към едно сдружение като цяло е основно задължение на членовете на това сдружение, в случай че то изисква такова плащане. Жалбоподателят е член на Асоциацията на майсторите строители. Нито той, нито неговата асоциация, са членове на ФИИ. Жалбоподателят не е съгласен с целите на Федерацията в различни области, като се има предвид, както е посочено в обжалваното решение, че Федерацията действа в противоречие с интересите му, а на практика и в противоречие с интересите на много други лица в рамките на индустрията, които също плащат промишлена такса, без да са членове на Федерацията. Независимо от това, по силата на Закона от 1993 г. [жалбоподателят] е обвързан със задължение да плаща таксата,

която, както бе описано, се прехвърля на свободно сдружение с цел защита на интересите на работещите в областта на исландската индустрия – и тези на неговите членове, като тези интереси се преценяват във всеки момент с решение на изпълнителния директор и управителния съвет, без каквато и да е значителна намеса на държавните власти.

Предвид горното и историята, довела до Закона от 1993 г., както и с оглед на използването на таксата без възражение за общите дейности на Федерацията, уговорката, предвидена в закона, трябва да се разглежда като включваща в действителност задължение от страна на жалбоподателя да взема значително участие в дейността на Федерацията без негово съгласие. Посочената по-горе разпоредба на чл. 74, ал. 2 от Конституцията по отношение правото на хората да не бъдат членове на сдружения, трябва да се тълкува като забраняваща такава договореност, каквато е предвидена в Закона от 1993 г., освен ако тази договореност отговаря на изискванията, посочени в алинея втора на този член. Федерацията на исландските индустриалци не е сдружение, ангажирано с дейности от посочения там вид. Дори и само по тази причина искането на жалбоподателя за отмяна на неговото облагане с промишлена таксата, дължима за периода от 2001 до 2004 г., следва да бъде уважено, а ответникът следва да бъде осъден да заплати на жалбоподателя съдебните разноски по делото пред Районния съд, а също и пред Върховния съд.”

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

4. Чл. 74, ал. 1 и 2 от Конституцията на Исландия гласи:

„Без предварително разрешение могат да се учредяват сдружения за постигането на всяка законна цел, включително политически сдружения и профсъюзи. Дейността на едно сдружение не може да бъде прекратена с административно решение. Дейностите на сдружение, за които е установено, че са в подкрепа на незаконни цели, могат да бъдат забранени, в който случай без неоправдано забавяне се започват необходимите правни действия за постановяване на съдебно решение за прекратяване на сдружението.

Никой не може да бъде задължен да бъде член на което и да е сдружение. Членството в сдружение обаче може да бъде направено задължително по закон, ако това е необходимо, за да се даде възможност на сдружението да изпълнява функциите си в интерес на обществото или за правата на другите.”

5. Приложимите разпоредби на Закона за промишлената такса № 134/1993 гласят:

Член 1

„С промишлена такса от 0,08% се облагат всички исландски индустрии, определени в чл. 2. Основа на облагането е техният оборот, както е предвидено в чл. 11 от Закона за данъка върху добавената стойност, както и всеки оборот, освободен от данък върху добавената стойност в съответствие с чл. 12 от същия закон.

Облагането и събирането на промишлената такса се регулира от разпоредбите на приложимите глави VII – XIV от Закона за данъка върху доходите и собствения капитал.

Държавната хазна ще получи 0,5% от промишлената такса, събрана в съответствие с ал. 1, за да се покрият разходите по нейното събиране.

Промишлената такса може да се приспада от дохода за текущата годината, в която е формирана основата ѝ.”

Член 2

„Всяка дейност, спадаща към кодовите номера на дейностите, изброени в Приложението към закона, се включва в понятието „индустрия”.

Предприятията, които са изцяло държавна собственост, и предприятията, създадени с конкретни закони, които в значителна степен са държавна собственост, са освободени от заплащане на таксата, освен ако в съответния закон е налице разпоредба в обратен смисъл.”

Член 3

„Приходите, получени от промишлената такса, се прехвърлят към Федерацията на исландските индустриалци. Приходите се използват за насърчаване на промишлеността и индустриалното развитие в Исландия. Федерацията ежегодно представя доклад на Министерство на промишлеността относно използването на приходите.”

Член 7

„Сметната палата може да изисква сведения от институции, сдружения, фондове и други лица, които получават финансиране или гаранции от страна на държавата, и те са задължени да ѝ предоставят исканите материали. Освен това Сметната палата има право на достъп и право да проверява оригиналните материали или докладите, които са създадени по същото време, когато на държавата или държавните органи са издадени фактури за работа или услуги, които трябва да бъдат платени изцяло или в значителна степен от държавната хазна съгласно договори или споразумения, базирани на тарифите, които са договорени с лица, фирми или институции, за да се провери съдържанието на фактурите и задълженията за плащания за сметка на държавната хазна. ...

В случай на спор относно правото на Сметната палата да извършва проверки по този член, тя може да иска постановяване на решение на районния съд.”

III. ПРИЛОЖИМО МЕЖДУНАРОДНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Позиция на Европейския комитет по социални права

22. Комитетът е разглеждал въпроса за синдикалните такси и вноски от гледна точка на чл. 5 от Европейската социална харта на няколко пъти, сред които са посочените по-долу:

***Конфедерация на шведските предприятия срещу Швеция,
колективна жалба № 12/2002, решение по същество от 15 май 2003 г.***

„39. Комитетът отбелязва на първо място, че таксите, удържани от заплатите на работниците в съответствие с колективния трудов договор, сключен между SBWU и Шведската строителна федерация, са според колективния трудов договор за обслужване мониторинга на заплатите. Комитетът счита, че системата за мониторинг на заплатите, в зависимост от националните традиции, може да се осъществява от държавни органи, или по изрично или мълчаливо разрешение на законодателя, от професионалните сдружения или синдикати. В последния случай може законно да се изисква заплащането на такса.

40. Следователно Комитетът е на мнение, че плащането на такса на синдиката за финансиране на дейността му по мониторинг на заплатите не може да се счита само по себе си за необосновано. Комитетът също така поддържа мнението, че това не може да се разглежда като намеса в свободата на работника да се присъедини към някой профсъюз, тъй като плащането на таксата не води автоматично до членство в SBWU, и в допълнение на това, не се изисква от работниците да са членове на профсъюзи, различни от SBWU.

41. Комитетът обаче счита, че съществуват съмнения по отношение реалното използване на таксите, и ако, както в конкретния случай, те са използвани за финансиране на дейности, различни от мониторинг на заплатите, на посочените в параграф 29 основания тези такси се удържат, поне частично, в нарушение на чл. 5.

42. В конкретния случай Комитетът не е в състояние да провери използването на таксите и по-специално до каква степен таксите са пропорционални на разходите за извършваната услуга и на ползите, които мониторингът предоставя на работниците. Това са решаващи фактори за определяне на нарушение на чл. 5 във връзка с параграфи 39 и 40 или 41. Ето защо Комитетът счита, че националните съдилища следва да решат въпроса в светлината на принципите, които Комитетът е постановил по този въпрос, или, в зависимост от случая, законодателят може да даде възможност на съдилищата да изведат последиците по отношение на съответствието с Хартата и законосъобразността на спорните разпоредби.

43. Комитетът си запазва правото да контролира ситуацията на практика чрез процедурата за докладване и, в зависимост от случая, чрез процедурата за колективни жалби.

...”

Заклучения 2002 г., Румъния, стр. 126

„... Според доклада обща практика е профсъюзите да налагат плащането на такса и „попълването на формуляр за кандидатстване или за ангажираност” на лицата в предприятието, които не са техни членове, в замяна на преговори за колективен трудов договор. Допълнителната информация, получена от правителството по искане на Комитета, показва, че в основата на тази практика е единственият национален колективен трудов договор за 2001 – 2002 г., според който размерът на удръжката е не по-малко от 0,3 % от заплатата и не повече от сумата на членския внос. Комитетът отбелязва, че по силата на чл. 9 от Закона за колективните трудови договори № 130/1996, колективните трудови договори се прилагат за всички работници в предприятието, независимо от продължителността на техния стаж или членството им в синдикални организации. При тези обстоятелства налагането на такса на работниците, които не са членове на синдиката, представлява профсъюзна практика за сигурност, която е в противоречие с правото на организиране.

Комитетът настоява следващият доклад да посочи ясно дали, в допълнение към заплащането на такса на съюза, се изисква също лицата, които не са негови членове, както докладът изглежда гласи, да кандидатстват за членство. ...”

Заклучения 2004 г., Румъния, стр. 454 – 455

„... Комитетът преди е достигнал до заключението, че ситуацията в Румъния не е в съответствие с чл. 5 поради задължението работниците, които не са членове на синдикална организация, да плащат такса на синдиката за това, че е договорил приложимия колективен трудов договор, въпреки че такива споразумения по закон се прилагат за всички работници, независимо дали са или не са членове на синдикална организация (ситуацията е описана в Заклучения 2002 г., стр. 126).

Комитетът презаглежда ситуацията в светлината на обясненията в доклада и на принципите, които е постановил в жалба № 12/2002 (*Конфедерация на шведските предприятия срещу Швеция*, решение по същество от 15 май 2003 г., §§ 26 – 31). Той отбелязва на първо място, че вноската помага за финансиране на дейност, която е от полза на всички работници: договарянето на колективните трудови договори. Второ, съгласно единствения национален колективен трудов договор за 2001 – 2002 г., на който се основава практиката, вноската не е задължителна и не е предназначена за синдиката. И последно, не съществува законова разпоредба за автоматично присъединяване към профсъюза. Ето защо Комитетът счита, че плащането на тази сума не може само по себе си да се счита за нарушение на правото на работниците и служителите да се присъединят или не към профсъюза.”

Заклучения XVIII-1, Унгария, стр. 390

„... В предишното си заключение Комитетът задава въпроса дали автоматичните удръжки от заплатите на всички работници, включително тези, които не са членове на профсъюзи, са забранени по силата на настоящото законодателство. В доклада се посочва, че според правилата за удържане на синдикалните такси, членски внос се плаща само от лица, които са

упълномощени да плащат тези такси, което означава, че те трябва да са синдикални членове.

Синдикалният членски внос може да бъде платен по два начина. Членовете на профсъюза могат да платят членския си внос директно по сметката на профсъюза или да поискат от своите работодатели да удържат вноската от заплатите им, като в този случай работодателят е длъжен да се съобрази. През 2002 г. парламентът, с подкрепата на профсъюзите, приема законодателство, което изисква работодателите да удържат и прехвърлят тези такси. Преди това удържки са били възможни само по взаимно съгласие между работодателя и работника. Комитетът счита, че процедурата за удържка на синдикалните вноски от заплатите при източника не може да бъде забранена или направена задължителна от националното законодателство. Използването на такава процедура за незаконни цели, например за да се осигури информация за синдикалното членство, трябва да се счита за престъпление. ...”

Б. Стандартите на МОТ

23. Информация относно правото на работниците и работодателите да учредяват и да се присъединяват към организации по свой собствен избор може да бъде намерена в глава 5 от *Сборник с решения и принципи (Digest of decisions and principles)* на Комитета за свобода на сдружаването към Управителния съвет на Международната организация на труда (МОТ).

В частта с подзаглавие „Профсъюзно единство и плурализъм” се посочва, *inter alia*, че фактът, че работниците и работодателите обикновено смятат, че е в техен интерес да се избягва мултиплицирането на броя на конкуриращите се организации, не е достатъчен, за да оправдае пряка или непряка намеса на държавата (вж. *Сборник с решения и принципи*, 2006, параграф 319). Монополно положение, наложено от закона, би било в разрез с принципа на свободен избор на организации на работниците и работодателите (параграф 320). Правителството не трябва нито да подкрепя, нито да пречи на законен опит на синдикат да измести съществуваща организация. Работниците трябва да са свободни да изберат синдикална организация, която според тях най-добре ще популяризира професионалните им интереси, без намеса от страна на властите (параграф 322). Налагането на задължение всички работници в съответния отрасъл да плащат вноски в полза на единствена национална синдикална организация, създаването на която е разрешено в отрасъл на промишлеността и по региони, не би било съвместимо с принципа, че работниците трябва да имат право да се присъединят към организации „по собствен избор” (параграф 325).

24. В частта с подзаглавие „Фаворизиране или дискриминация по отношение на определени организации” се посочва, *inter alia* (препратките след всеки параграф в *Сборника* са пропуснати тук):

“339. Като се имат предвид ограничените функции, които по закон са присъщи на някои категории синдикални организации, Комитетът смята, че направеното разграничение между синдикатите в рамките на националното законодателство би могло да има като непряка последица ограничаването на свободата на работниците да принадлежат към организации по техен избор. Причините, довели Комитета до приемането на тази позиция, са следните. Като общо правило, когато едно правителство даде предимство на конкретна организация или оттегли това предимство от една организация в полза на друга, съществува риск, дори ако това не е намерението на правителството, единият синдикат да бъде поставен в несправедливо по-благоприятна или по-неблагоприятна позиция в сравнение с другите, което би представлявало акт на дискриминация. По-точно, чрез поставяне на една организация в по-благоприятно или по-неблагоприятно положение по отношение на другите, правителството може пряко или косвено да повлияе върху избора на работниците по отношение на организацията, към която те възнамеряват да принадлежат, тъй като те несъмнено ще искат да принадлежат към съюза, който най-добре може да ги обслужва, дори ако тяхното естествено предпочитание би ги насочило да се присъединят към друга организация по професионални, религиозни, политически или други причини. Свободата на страните да избират е право, изрично предвидено в Конвенция № 87.

...

340. Чрез поставяне на една организация в по-благоприятно или по-неблагоприятно положение в сравнение с другите, правителството може да повлияе върху избора на работниците по отношение на организацията, към която те възнамеряват да се присъединят. В допълнение, правителство, което умишлено действа по този начин, нарушава принципа, предвиден в Конвенция № 87, че държавните органи трябва да се въздържат от всякаква намеса, която би ограничила правата, предвидени в Конвенцията, или би възпрепятствала тяхното законосъобразно упражняване; макар и косвено, тя би нарушила също и принципа, че законите на страната не трябва да бъдат такава, нито да се прилагат така, че да накърняват гаранциите, предвидени в Конвенцията. Желателно е, ако едно правителство иска да направи някои облекчения в полза на синдикалните организации, тези организации да се ползват от равно третиране в това отношение.

...

341. Когато са налице най-малкото близки работни отношения между синдикат и трудовоправни и други органи, Комитетът подчертава значението, което отдава на резолюцията от 1952 г. относно независимостта на синдикалното движение, и призовава правителството да се въздържа от това да показва фаворизиране към или дискриминация срещу който и да е синдикат, и го приканва да приеме неутрално поведение в отношенията си с всички организации на работниците и работодателите, така че всички те да са поставени на равна нога.

...

342. Повече от веднъж Комитетът е разглеждал случаи, в които са правени твърдения, че държавните власти със своето отношение са облагодетелствали или дискриминирали една или повече синдикални организации:

(1) ...

(2) неравно разпределение на субсидии между синдикатите ...

(3) ...

Дискриминацията чрез такива или други методи може да бъде неформален начин да се повлияе на синдикалното членство на работниците. Това понякога е трудно да се докаже. При все това остава фактът, че всяка форма на дискриминация от този вид застрашава правото на работниците, предвидено в чл. 2 от Конвенция № 87, да учредяват и да се присъединяват към организации по техен избор.”

6. Глава 8 от *Сборника* съдържа следните принципи по отношение на публичното финансиране и контрол на профсъюзите (препратките след всеки параграф в *Сборника* са пропуснати тук):

„466. Правото на работниците да учредяват организации по свой собствен избор и правото на тези организации да изготвят свои собствени устави и вътрешни правила и да организират своята администрация и дейност предполага финансова независимост. Тази независимост означава, че организациите на работниците не трябва да се финансират по такъв начин, че да се даде възможност на държавните власти да упражняват дискреционни правомощия над тях.

...

467. По отношение на системите за финансиране на синдикалното движение, което прави синдикатите финансово зависими от държавен орган, Комитетът счита, че всяка форма на контрол от държавата е несъвместима с принципите на свободно сдружаване и трябва да бъде премахната, тъй като позволява намеса от страна на властите във финансовото управление на синдикатите.

...

470. Система, при която работниците са длъжни да плащат вноски към публична организация, която от своя страна финансира организации на синдикатите, представлява сериозна заплаха за независимостта на тези организации.

...

473. Въпросите, свързани с финансирането на синдикални и работодателски организации, както по отношение на собствените им бюджети, така и на бюджетите на федерации и конфедерации, следва да се уреждат от вътрешноорганизационните актове на самите организации, федерации и конфедерации, затова конституционните и законовите разпоредби, които изискват плащането на вноски, са несъвместими с принципите на свобода на сдружаването.”

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 11 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

26. Жалбоподателят се оплаква, че налагането на задължение по закон да заплаща промишлена такса към ФИИ нарушава правото му на свободно сдружаване по чл. 11 от Конвенцията, който, доколкото е относимо, гласи:

„1. Всеки има право на свобода на мирните събрания и на свободно сдружаване, включително правото да образува и членува в професионални съюзи за защита на своите интереси.

2. Упражняването на това право не подлежи на никакви ограничения, освен на тези, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество ... за защитата на здравето и морала или на правата и свободите на другите. ...”

В допълнение, жалбоподателят се позовава на чл. 9 (право на свобода на мисълта, съвестта и религията) и чл. 10 (право на свобода на изразяването на мнение) от Конвенцията.

27. Правителството оспорва това твърдение.

28. Съдът счита, че тази част от жалбата е най-подходящо да се разгледа по чл. 11 от Конвенцията, тъйкуван в светлината на чл. 9 и 10.

A. Наличие на намеса в правото, гарантирано от чл. 11

1. Становищата на страните

(а) Жалбоподателят

29. Според жалбоподателя отрицателният аспект на правото на свободно сдружаване трябва да се разглежда на равна нога с положителния аспект на това право. Всяко друго заключение би било нелогично и би подкопало принципа на свободно сдружаване. Затова Съдът правилно е приел, че принудата да се присъединят към даден профсъюз и да финансират неговите дейности в противоречие с отрицателния аспект на правото на свободно сдружаване „попада в самата същност на свободното сдружаване, гарантирано от чл. 11” (той цитира *Young, James и Webster срещу Обединеното кралство*, 13 август 1981 г., § 55, серия А, №44 и *Sørensen и Rasmussen срещу Дания* [ГК], №52562/99 и 52620/99, § 54, ЕСПЧ 2006-I).

30. Жалбоподателят оспорва твърдението на правителството, че в конкретния случай става дума за данък, а не за членски внос, поради което отрицателният аспект на правото на свободно сдружаване не е

нарушен. Макар правителството да признава, че данъкът е задължително плащане в полза на държавата, за да бъде използван от държавата в съответствие с взетите от нея решения в полза на обществения интерес, то не съумява да отчете, че промишлената такса не притежава тези характеристики, а е плащане за ФИИ, събирано от нейно име от страна на държавата. ФИИ решава как да се харчат натрупаните по този начин средства, като се ръководи от своите политики и виждания, без да взема предвид мнението на жалбоподателя и други лица, които са принудени от закона да допринасят за нейното финансиране. Поради причините, изложени по-специално в становището на този член на състава на Върховния съд, който се е произнесъл с особено мнение, жалбоподателят е принуден чрез задължителното плащане на такси да бъде член на ФИИ и / или да се обвърже с другите в рамките на ФИИ. Независимо от задължителния характер на промишлената такса и факта, че тази такса се приспада от членския внос на членовете на ФИИ, Федерацията си запазва правото да откаже членство на жалбоподателя и на другите като него.

31. По-нататък жалбоподателят твърди, че оспорваното задължение да заплаща промишлена такса се отразява неблагоприятно на упражняването на позитивното му право на свободно сдружаване. Чл. 11, ал. 1 защитава правото на свободно сдружаване, включително правото на образуване и членуване в колективни организации или сдружения за постигането на общите интереси на членовете на групата. Налагането на промишлената такса намалява наличните средства на жалбоподателя и останалите да образуват и да финансират сдружения, които отговарят на техните възгледи и насърчават техните интереси. Най-малкото налице е намеса в позитивното право на жалбоподателя и останалите доброволно да се сдружават с други хора за популяризирането на техните общи интереси и виждания. В това отношение жалбоподателят се позовава на параграфи 339 – 342 от *Сборника с решения и принципи* на Комитета за свобода на сдружаването към Управителния съвет на МОТ (вж. параграфи 23 и 24 по-горе). Всяка дискриминация от вида, споменат в тези параграфи, включително благоприятно или неблагоприятно третиране на дадена организация в сравнение с останалите, застрашава правата на физическите лица да образуват и да членуват в организации по свой собствен избор.

32. Според жалбоподателя е ясно, че ФИИ, бидейки частно сдружение, е поставена в по-благоприятно положение в сравнение с останалите частни сдружения. Промишлената такса е данък, наложен за финансиране на дейностите на ФИИ. Нито АМС, нито някоя друга частна организация е бенефициент на такъв данък.

33. Жалбоподателят твърди, че защитата на свободата на мисълта по чл. 9 и на свободата на изразяване на мнение по чл. 10 включва свобода на избор. Това предполага, че човек трябва да разполага с избор дали да допринася за покриване на разходите, направени от други при насърчаването и разпространяването на политически възгледи, и дали да се групира с други, с чиито възгледи не е съгласен, или за цели, които не одобрява. Следователно принуждаването на човек да плаща членски внос в дадено сдружение, независимо от неговите възражения относно политиките, дейностите и възгледите му, както и да допринася за покриване на разходите, направени от това сдружение при насърчаването и разпространяването на тези възгледи, само по себе си представлява намеса в правата на това лице по чл. 11.

(б) Правителството

34. Правителството оспорва да е имало каквото и да е ограничаване на правото на сдружаване на жалбоподателя, предвидено в чл. 11 от Конвенцията, както по отношение на правото му да образува и членува в професионални съюзи, така и по отношение на правото му да не участва в дадено сдружение. Жалбоподателят не е член на ФИИ и по никакъв начин не е принуждаван да стане такъв. Жалбоподателят е само един от десетте хиляди души в страна с население от 300 000 души, които са обект на промишлената такса. Размерът на промишлената такса е много нисък и представлява 0,08% от оборота. Това не е членски внос, а данък, наложен за конкретна цел, предвидена в устава и в Закона от 1993 г., а именно насърчаване на промишлеността и индустриалното развитие в Исландия. Подобно на други данъци, таксата се събира от държавата. В съответствие със закона, средствата се изплащат на ФИИ, която е длъжна да ги използва за посочената цел. Следва да се подчертае, че макар ФИИ да е неправителствена организация, в определен аспект на нея е предоставена ясна и законоустановена роля, а именно да използва промишлената такса в полза на индустрията като цяло. Това включва и жалбоподателя като самоосигуряващо се физическо лице.

35. Макар ФИИ да работи специално в интерес на своите членове, в нейната дейност е положена необходимата грижа да се поддържат отделни регистри за това как се използват приходите от промишлената такса за обслужване на нейните конкретни интереси, от една страна, и за общите и цялостни интереси на целия индустриален сектор, от друга. Използването на получените от промишлената такса средства от страна на ФИИ е обект на установени със закон условия и ефективен обществен контрол. Надзорът в тази сфера се осъществява по начин, който напълно отговаря на изискванията за прозрачност по отношение на лицата, които подобно на жалбоподателя заплащат таксата за ФИИ без да са нейни членове или да са свързан по друг начин с

организацията. В това отношение настоящото дело се различава от *Evaldsson и други срещу Швеция* (№ 75252/01, 13 февруари 2007 г.). Фактът, че ФИИ предоставя на своите членове, които също са платили промишлена такса, отстъпка от членския внос не оказва влияние върху позицията на жалбоподателя. Като неправителствена организация ФИИ е напълно в правото си да реши каква договореност да се прилага за членския внос и в това отношение тя се ползва от закрила по чл. 11 срещу държавна намеса.

36. Правителството подчертава, че налагането на промишлената такса по същество се различава от ситуацията, описана от МОТ в *Сборника с решения и принципи* под заглавието „Фаворизиране или дискриминация по отношение на определени организации” (вж. параграф 24 по-горе). Данъчните приходи, прехвърлени на ФИИ, не могат да се разглеждат като форма на държавна субсидия, неравномерно разпределена в полза една работодателска организация, а не на останалите. Точно обратното, те са предназначени за покриване на разходите за официалните задължения, вменени на ФИИ за насърчаване на исландската промишленост и индустриалното развитие. Причината, поради която никоя друга работодателска организация не получава приходи от промишлената такса, е че на никоя друга организация не са вменени такива задължения. Съответно, не би могло да става въпрос за дискриминация на традиционните работодателски организации в сравнение с ФИИ в смисъла, който има предвид Комитетът на МОТ.

37. Според правителството има фундаментална разлика между положението, предмет на спора по настоящото дело, и предишните решения на Съда по отношение на отрицателните аспекти на свободата на сдружаване, особено *Young, James и Webster*, цитирано по-горе; *Sigurður A. Sigurjónsson срещу Исландия* (30 юни 1993 г., серия А, №264); и *Sørensen и Rasmussen*, цитирано по-горе. За разлика от тези дела, в конкретния случай отказът на жалбоподателя да заплати промишлената такса не би довел до загуба на работата му или средствата му за препитание и не би трябвало да има каквото и да е отражение върху тези аспекти. Става дума само за данък, а не за членски внос.

38. Ако жалбоподателят не плати промишлената такса, той не би претърпял никакви лични последствия от гледна точка на трудовото или наказателното право, нито ще бъде принуден да закрие бизнеса си в съответствие със специалните правила, които се прилагат по отношение на събирането на данъците върху добавената стойност. Всякакви просрочени задължения биха били предмет на обикновени мерки за събиране на вземания от страна на данъчните органи, а именно възстановяване и заповед за активите на жалбоподателя (Закон за принудителните мерки № 90/1989) и принудителна продажба на

тези активи на търг (Закон № 90/1991). Следователно единствената последица, в случай че жалбоподателят откаже да заплати промишлената такса, би била финансов натиск, какъвто обикновено се прилага по отношение на данъците. Във всеки случай, таксата, наложена за дейността на жалбоподателя, е много ниска (0,08 %) – равностойността ѝ възлиза само на EUR 66 за цялата 2004 г. Такава малка сума не би могла да представлява финансова тежест за него, което разграничава настоящия случай от *Evaldsson и други* (цитирано по-горе).

39. По-нататък правителството оспорва твърденията на жалбоподателя във връзка с чл. 9 и 10 от Конвенцията. ФИИ няма политически цели, свързани с функционирането или политиките на каквито и да било политически партии. Тя никога не е декларирала подкрепа за някоя конкретна политическа партия или установени политически предпочитания, например чрез финансиране, пряко или косвено. Поради това правителството категорично отхвърля необоснованите твърдения на жалбоподателя, че ФИИ взема участие в политически дейности. ФИИ неизбежно участва понякога в публични дискусии, в които фокусът е върху интересите на индустрията и как най-добре да се гарантира подходяща работна среда за сектора. Но това е независимо от политическата партия или партии, които са на власт в даден момент. Също и в това отношение положението на жалбоподателя се различава от това на жалбоподателите по делата *Young, James и Webster* и *Sørensen и Rasmussen*, където има ясна и открито заявена свързаност между синдикатите, в които те са длъжни да членуват, и конкретни политически партии.

40. Обстоятелствата по делото на жалбоподателя не са сравними и с тези по делото *Chassagnou и други срещу Франция* ([ГК], №25088/94, 28331/95 и 28443/95, ЕСПЧ 1999-III). Бидейки най-големият форум на целия индустриален сектор в Исландия, ФИИ е направила оценка и е изразила мнение как Европейският съюз служи на общите интереси на индустрията и как са осигурени определени работни условия на промишлеността в държавите-членки на Европейския съюз в сравнение със ситуацията в Исландия. Това обаче не е свързано с приемането на определена политическа позиция или убеждения, с каквито жалбоподателят смята, че е асоцииран в противоречие с желанията му. ФИИ е представител на една изключително широка и разнородна група от предприятия и работодатели в широк диапазон отрасли на промишлеността, чиято единствена политика е да работи в интерес на индустрията като такава, а не да подкрепя политиката на някоя конкретна партия или партии или да участва в политическа дейност.

41. В светлината на изложеното по-горе правителството твърди, че делото на жалбоподателя не включва никаква форма на принуда, която засяга самата същност на правата, гарантирани от чл. 11. Нито е подкрепено от практиката на Съда, че отрицателният аспект на правото на свободно сдружаване трябва да се разглежда на равна нога с положителния му аспект.

42. Що се отнася до това дали задължението за плащане на таксата има някакъв ефект върху *позитивната* свобода на сдружаване на жалбоподателя, следва да се отбележи, че то няма ефект върху правото му да членува в съюз или сдружение по негов избор. АМС, на която той е член, не е обвързана от колективните трудови договори, сключени от Конфедерацията на исландските работодатели, с която е свързана ФИИ. Следователно свободата на жалбоподателя за участие в преговори не е застрашена. Без всякакво вмешателство АМС е в състояние да действа в подкрепа на осъществяването на специалните интереси на своите членове, както и да използва платения от тях членския внос за постигането на тези цели. Необосновано е твърдението на жалбоподателя, че дейността на ФИИ е в противоречие със собствените му интереси или убеждения. Както АМС, така и ФИИ са работодателски организации и жалбоподателят не е посочил в това отношение кои негови интереси са в разрез с интересите на ФИИ. Точно обратното, интересите на строителните фирми, подобно на тези на другите промишлени предприятия, съвпадат напълно с интересите, насърчавани от ФИИ. Самият жалбоподателят се ползва от дейността на ФИИ за насърчаване на исландската индустрия.

43. Макар ФИИ да участва в публични дискусии за условията на функциониране на исландската промишленост, включително дали исландското членство в Европейския съюз би било изгодно, жалбоподателят остава свободен да не се идентифицира с мнението на ФИИ и да има собствена позиция, подобно на АМС.

44. Позовавайки се на посочените по-горе съображения, правителството иска от Съда да постанови, че не е налице намеса в правата на жалбоподателя по чл. 11 от Конвенцията.

2. Преценката на Съда

45. Съдът подчертава, че правото на образуване и членуване в професионални съюзи е специален аспект на свободата на сдружаване и че понятието за свобода предполага поне в някаква степен свобода на избор по отношение на нейното упражняване (вж. *Young, James и Webster*, цитирано по-горе, § 52). В съответствие с това чл. 11 от Конвенцията трябва да се разглежда като съдържащ и отрицателно право на сдружаване или, казано с други думи, правото да няма принуда за членуване в сдружение (вж. *Sigurður A. Sigurjónsson*, цитирано по-горе, § 35). Въпреки че принудата да се членува в даден

професионален съюз не винаги е в противоречие с Конвенцията, такава форма на принуда, която с оглед на обстоятелствата по делото нанася удар в самата същност на свободата на сдружаване, гарантирана от чл. 11, представлява намеса в тази свобода (вж. *Gustafsson срещу Швеция*, 25 април 1996 г., § 45, *Доклади за присъди и решения* 1996-II; и *Young, James u Webster*, § 55; *Sigurður A. Sigurjónsson*, § 36; и *Sørensen u Rasmussen*, § 54; всички цитирани по-горе).

46. Освен това, в този контекст следва да се има предвид също, че защитата на личното мнение, гарантирана от чл. 9 и 10 от Конвенцията, е една от целите на гарантирането на свободата на сдружаване, както и че тази защита може да бъде ефективно осигурена само чрез гарантиране както на положителното, така и на отрицателното право на свободно сдружаване (вж. *Chassagnou u други*, § 103; *Young, James u Webster*, § 57; *Sigurður A. Sigurjónsson*, § 37; и *Sørensen u Rasmussen*, § 54, всички цитирани по-горе).

Във връзка с това понятието за лична автономия е важен принцип, който е в основата на тълкуването на гаранциите по Конвенцията. Това понятие трябва да се разглежда като ключово следствие от индивидуалната свобода на избор, залегнала в чл. 11, и потвърждение на важността на отрицателния аспект на тази разпоредба (вж. *Sørensen u Rasmussen*, пак там).

47. В настоящия случай жалбоподателят, който е работодател в строителния сектор и е член на АМС, има законово задължение по Закона от 1993 г. да плаща промишлена такса към ФИИ, на която той не е член и с която АМС не е свързана. Първият въпрос, на който следва да се отговори, е дали, както се твърди от жалбоподателя, но се оспорва от правителството, това задължение е равносилно на задължително членство, нарушаващо отрицателния аспект на неговата свобода на сдружаване, а именно свободата му „да не членува” в професионални организации против волята си, както този аспект е тълкуван в практиката на Съда.

48. Съдът отбелязва, че обстоятелствата по настоящото дело се различават от тези по делата, разгледани от него по-рано, по това, че нито жалбоподателят, нито АМС, към която той принадлежи, са принудени „да членуват” във ФИИ, т.е. да станат членове на Федерацията. Все пак, въпреки че задължението, на което е обект жалбоподателят, не включва формално членство, то има важен общ елемент с членуването в сдружение, а именно да допринася финансово за ФИИ (вж. *Sørensen u Rasmussen*, цитирано по-горе, § 63). Може да се приеме, че тази обща черта се подсилва от факта, че членовете на ФИИ, които плащат промишлена такса, имат право на намаляване на членския си внос със сума, равна на размера на таксата.

49. Вярно е, че за разлика от членския внос в сдружение, промишлената такса не се плаща директно на ФИИ, а косвено чрез

държавната хазна, която след приспадане на разходите по събирането на таксата прехвърля получените суми на ФИИ, а Федерацията ги отчита отделно от членския внос. Въпреки че промишлената такса може в това отношение да се разглежда като притежаваща характеристиките на специален данък, тя е от особен вид, тъй като се начислява върху ограничена група лица и се изплаща на частноправно сдружение, за да се използва от това сдружение без наличието на значително участие или контрол от страна на държавните органи.

50. Вярно е освен това, както посочва правителството, че годишните суми, които жалбоподателят е трябвало да плати, изчислени върху оборота му при законова ставка от 0,08%, са относително скромни и че всеки отказ от негова страна да се съобрази с нормативното си задължение да заплати таксата може да доведе само до граждански или административни санкции, включително възстановяване на всички дължими суми чрез налагане на заповед и продажба на активи на жалбоподателя. В това отношение степента на принуда, на която е подложен жалбоподателят, може да се счита за значително по-малко сериозна, отколкото по някои други разгледани от Съда дела, където отказът на жалбоподателя да членува в съюз води до загуба на работата му или на професионалното му разрешително, и в резултат – на средствата му за препитание (вж. например *Young, James u Webster*, цитирано по-горе, § 55; *Sigurður A. Sigurjónsson*, цитирано по-горе, §§ 36 – 37). В същото време следва да се отбележи, че за много по-малко сериозни последствия от отказа за съобразяване с изискването за членство в съюз по подобен начин е установено, че са в състояние да засегнат самата същност на свободата на избор и личната автономия, присъщи на правото на свободно сдружаване, защитено от чл. 11 от Конвенцията (вж. например *Sørensen u Rasmussen*, цитирано по-горе, § 61).

51. Факт е, че в конкретния случай жалбоподателят е длъжен по закон да подкрепя финансово една частноправна организация, която той самият не е избрал. Това е също така организация, която се застъпва за политики, по-специално за присъединяване към Европейския съюз, които жалбоподателят счита за фундаментално противоречащи на собствените му политически възгледи и интереси. Следователно неговата жалба по чл. 11 трябва да се разглежда в светлината на чл. 9 и 10, тъй като защитата на личното мнение също е една от целите на свободното сдружаване, гарантирано от чл. 11 (вж. *Sørensen u Rasmussen*, цитирано по-горе; *Sigurður A. Sigurjónsson*, цитирано по-горе, § 37; и *Young, James u Webster*, цитирано по-горе, § 57).

52. По-нататък Съдът отбелязва, че макар въпросните годишни вноски да са скромни от индивидуална гледна точка, систематичният, широк и продължителен характер на схемата на промишлената такса

им придава съществено значение. Като обхваща не по-малко от 10 000 лица, които плащат такса на организация с малко повече от 1 100 членове, и генерира по-голямата част от нейните приходи (вж. параграф 12 по-горе), схемата представлява мащабна финансова система на натрупване в полза на една организация получател – ФИИ. Никакви други организации, включително АМС, на която жалбоподателят е член, не получават средства от промишлената такса. За разлика от членовете на ФИИ, членовете на други организации, какъвто е и жалбоподателят, не се ползват от намаляване на членския внос, платим от тях на съответните организации, заради сумите, които са платили за промишлената такса. Независимо от довода на правителството, че средствата се използват за популяризирането и развитието на исландската индустрия като цяло, едва ли може да има съмнение, че ФИИ и нейните членове се третират по-благоприятно, отколкото например АМС и нейните членове, включително жалбоподателят.

53. В тази връзка Съдът също така взема предвид съответните заключения на Европейския комитет по социални права (във връзка с чл. 5 от Европейската социална харта) и Комитета за свобода на сдружаването към Управителния съвет на МОТ (във връзка с Конвенция № 87 относно свободата на сдружаване и правото на организиране), от които става ясно, че налагането на задължение на лица, които не са членове на професионален съюз, да плащат такси за такъв съюз, както и правителствените мерки, водещи до фаворизиране или дискриминация на профсъюзна организация, могат в определени обстоятелства да се считат за несъвместими с правото на организиране и правото на членуване в организация по собствен избор (вж. параграфи от 22 до 24 по-горе).

54. В обобщение Съдът намира, че законовото задължение на жалбоподателя да заплаща промишлена такса е посегателство срещу свободата му на избор в преследването на неговите професионални интереси като член на синдикат, което представлява намеса в правото на жалбоподателя на свободно сдружаване, защитено от чл. 11, ал. 1.

Б. Дали намесата е оправдана по силата на чл. 11, ал. 2

1. Становищата на страните

(а) Жалбоподателят

55. Жалбоподателят е съгласен, че изискването да плаща промишлена такса е „предвидено в закона”, но оспорва твърдението на

правителството, че намесата в правото му на свободно сдружаване преследва легитимна цел.

56. Налагането на промишлена такса на лица, които като жалбоподателя не са членове на професионален съюз, не може да се счита за необходимо за целите на втората алинея на чл. 11 от Конвенцията, който член трябва да се тълкува в светлината на чл. 9 и 10. Не е налице належаща и пропорционална нужда от намеса в неговите (отрицателно) право на свободно сдружаване, свобода на мисълта и свобода на изразяване на мнение, за да се изисква от него да бъде член на ФИИ и/или да се сдружава с други в рамките на ФИИ чрез плащането на такси към Федерацията. Тези такси частично се използват от ФИИ за покриване на разходи за насърчаването и разпространяването на политически възгледи, които са в противоречие с мнението на жалбоподателя и на другите като него, принудени да играят значителна роля в дейностите на ФИИ чрез заплащането на тези задължителни такси към Федерацията, което той (и другите) считат, че противоречи на техните и на националните интереси. Исландските власти не са успели да докажат, че не съществува друг начин да се насърчават интересите на исландската промишленост, представлявани от ФИИ, неизискващ от него (и от другите) да плащат такса и по този начин да допринасят за покриване на разходите, направени от ФИИ за насърчаването и разпространяването на възгледи, с които жалбоподателят (и другите) не са съгласни. В тази връзка жалбоподателят се позовава на решението на Съда по делото *Evaldsson и други* (цитирано по-горе).

57. Жалбоподателят изтъква още, че решенията на ФИИ за това как да се харчат средствата, генерирани от промишлената такса, се вземат без участието на какъвто и да е държавен орган. Както правителството потвърждава в писмото си от 15 февруари 2000 г. (цитирано в част „II” от особеното мнение на съдията от Върховния съд – вж. параграф 19 по-горе), ФИИ се ползва с неограничена власт да решава как да се разпределя промишлената такса и Министерството на промишлеността не може да се намесва.

58. Нещо повече, безспорно е, че ФИИ взема участие в политически дейности, като например провеждане на кампании в полза на исландското членство в Европейския съюз.

59. Не е особено убедителна позицията на правителството, че принудителните действия за плащане на промишлената такса се предприемат от държавата, а не от ФИИ. Напротив, това виждане е в подкрепа на позицията на жалбоподателя, че макар промишлената такса да е наложена и да се събира от държавата, задължителните вноски след това се прехвърлят към ФИИ, която без обществен надзор разходва средствата както намери за добре.

60. Противно на това, което правителството твърди, промишлената такса не е наложена в публичен или общ интерес, а в интерес на частно сдружение – ФИИ.

61. Макар правителството да се позовава на решението на Съда по делото *Evaldsson и други* (цитирано по-горе), това решение по-скоро подкрепя позицията на жалбоподателя. Докато оспореното задължение за плащане по делото *Evaldsson и други* е наложено по силата на колективен трудов договор, спорното задължение по настоящото дело е наложено със закон, което означава, че позицията, приета по горното дело, се прилага с още по-голяма сила за настоящото. Освен това, подобно на ситуацията в *Evaldsson и други*, тук също има липса на информация и прозрачност по отношение на контролните дейности и начина, по който ФИИ изразходва средствата.

62. Както и по цитираното дело, жалбоподателят тук също трябва против желането си да плаща такси за организация с политически дневен ред, който той не подкрепя. За разлика от жалбоподателите по цитираното дело, в настоящия случай заплатените от жалбоподателя такси не са върнати.

63. В светлината на изложеното по-горе не може да се каже, че исландските власти са постигнали „справедлив баланс” между несъвместимите интереси.

(б) Правителството

64. В случай че Съдът, независимо от изложените по-горе аргументи, установи намеса в правото на жалбоподателя на свободно сдружаване по чл. 11, ал. 1, тази намеса според правителството отговаря на условията, посочени в ал. 2. Промислената такса очевидно е предвидена в закона и преследва легитимната цел за „защита на правата и свободите на другите”. В същото време трябва да се отбележи, че като служи на целта за насърчаване на един от най-важните сектори на исландската икономика, промишлената такса обслужва също и важни обществени интереси.

65. Що се отнася до необходимостта от намесата, правителството подчертава, че законодателят е приел, че целта за насърчаване на исландската промишленост може най-добре да се постигне, като водеща роля се предостави на ФИИ, подлежаща на обществен надзор в съответствие със закона, а средствата, получени от промишлената такса, се разпределят единствено на тази организация, вместо да се разпръскват между множество по-малки организации. ФИИ е организация, обхващаща широк кръг предприятия, физически лица и сдружения във всички отрасли на промишлеността, която работи съвместно с правителството за постигане на тази цел. ФИИ защитава интересите на всички видове промишленост, както в Исландия, така и в чужбина, оказвайки влияние върху политиките на правителството и

финансовите институции, държавните органи и другите страни, които участват в промишлените дейности. Това е с цел да се гарантира, че исландските компании имат работна среда, която им позволява да бъдат конкурентоспособни на вътрешния и външните пазари, без никакви пречки и по печеливш начин.

66. Като се вземат предвид изложените по-горе различни доводи в смисъл, че не е налице никаква намеса в правото на жалбоподателя на свободно сдружаване (виж параграфи 34 – 44 по-горе), правителството във всеки случай твърди, че промишлената такса не води до непропорционална намеса в правото му. Промислената такса по никакъв начин не представлява голяма тежест за жалбоподателя, а е само една малка част (0,08%) от оборота му. По това настоящото дело се различава от делото *Evaldsson и други* (цитирано по-горе).

67. Съгласно чл. 3 от Закона за промишлената такса законодателят е поверил мониторинга на изпълнителната власт, за да се гарантира, че средствата се използват в обществен интерес, както е предвидено в закона, и в полза на промишления сектор като цяло. Това е направено по напълно прозрачен начин и в този аспект настоящото дело също се различава от *Evaldsson и други* (цитирано по-горе). Освен това, тъй като въпросните приходи са публични средства, Сметната палата има пълната власт да проверява дейността и сметките на ФИИ.

68. Правителството освен това твърди, че в решението си от 15 май 2003 г. по случая *Конфедерация на шведските предприятия срещу Швеция* относно таксата за мониторинг на заплатите, удържана от заплатата на работниците, които не са членове на въпросната синдикална организация, Европейският комитет по социални права тълкува чл. 5 от Европейската социална харта по начин, който е в подкрепа на позицията на правителството по настоящото дело. От този случай могат да бъдат извлечени четири основни елемента от особено значение за настоящото дело. Първо, таксата може да бъде наложена от закон или дори от колективен трудов договор, когато е предназначена да служи в полза на съществения интерес на всички работници от въпросната професия. Второ, много е важно, че плащането на такса към конкретно сдружение не означава автоматично задължително членство. Трето, получените от събирането на таксите суми трябва да бъдат използвани за целите, за които са предназначени. Четвърто, размерът на таксата не трябва да е несъразмерен на предоставяните от сдружението услуги. Всички условия, изложени по делото *Конфедерация на шведските предприятия*, са изпълнени в конкретния случай.

69. Освен това налагането на промишлената такса е коренно различно от описаната в *Сборника* на МОТ ситуация относно „фаворизиране или дискриминация по отношение на определени организации”. Прехвърлените към ФИИ данъчни приходи не могат да

се разглеждат като форма на държавна субсидия, водеща до неравномерно разпределение на средства между работодателски организации. Правителството подчертава, че тези приходи са предназначени за покриване на разходите за служебните задължения, наложени на ФИИ за насърчаване на исландската промишленост и индустриалното развитие. Другите работодателски организации в областта на промишлеността в Исландия не получават такива приходи, което се дължи на безспорния факт, че никое друго сдружение няма такива законово предписани задължения. Съответно, правителството категорично отрича да е налице, по смисъла на стандартите на МОТ, каквато и да е форма на дискриминация на традиционните работодателски организации в сравнение с ФИИ.

70. Ако Съдът установи, че спорният режим на промишлената такса е несъвместим с чл. 11, това би представлявало съществено отклонение от досегашното тълкуване на ефекта и обхвата на тази разпоредба. Съща така това би имало трайни последици, които накърняват свободата на действие, с каквато договарящите държави е необходимо да се ползват в областта на събирането на данъци, а също и свободата им да избират методи за постигане на политически цели в такива важни области като подкрепата и насърчаването на развитието в техните професионални сектори.

2. Преценката на Съда

71. Съдът на следващо място ще провери дали задължението за плащане на промишлената такса отговаря на условията, посочени в първото изречение на чл. 11, ал. 2.

72. Безспорно е, че първото условие, а именно мярката да бъде „предвидена в закона“, е изпълнено. Задължението за плащане на промишлена такса има ясно основание в чл. 1 – 3 от Закона от 1993 г. Макар да отбелязва констатацията на малцинството от Върховния съд, че задължението е несъвместимо с чл. 74, ал. 2 от Конституцията, Съдът не намира причина да се поставя под въпрос извода на мнозинството в смисъл, че промишлената такса е в съответствие с националното законодателство. Задължение на националните власти, и особено на съдилищата, е да тълкуват и прилагат вътрешното право (вж. *Jahn и други срещу Германия* [ГК], №46720/99, 72203/01 и 72552/01, § 86, ЕСПЧ 2005-VI; *Wittek срещу Германия*, №37290/97, § 49, ЕСПЧ 2002-X; *Forrer – Niedenthal срещу Германия*, №47316/99, § 39, 20 февруари 2003 г.; и *Бившият крал на Гърция и други срещу Гърция* [ГК], №25701/94, § 82, ЕСПЧ 2000-XII). Затова Съдът е убеден, че намесата е „предвидена в закона“.

73. Що се отнася до второто условие, Съдът не е съгласен с жалбоподателя, че промишлената такса не преследва легитимна цел. Съгласно чл. 3 от Закона от 1993 г. приходите от таксата „се използват

за насърчаване на промишлеността и индустриалното развитие в Исландия”. Според Съда мярката преследва легитимна цел за защита на „правата и свободите на другите”.

74. Що се отнася до третото условие, Съдът подчертава, че тестът за необходимост в едно демократично общество изисква той да определи дали намесата отговаря на „належаща обществена нужда”, дали тя е пропорционална на преследваната легитимна цел и дали дадените от страна на националните органи причини, за да оправдаят това, са релевантни и достатъчни (вж. например *Обединена комунистическа партия на Турция и други срещу Турция*, 30 януари 1998 г., § 47, Доклади 1998-I).

75. В областта на синдикална свобода, с оглед на чувствителния характер на социалните и политическите въпроси, свързани с постигането на подходящ баланс между интересите на труда и управлението, и като се имат предвид големите различия между националните системи в тази област, договарящите страни се ползват с широка свобода на преценка относно обезпечаване свободата на синдикатите за защита на професионалните интереси на членовете им (вж. *Съюз на шведските машинисти*, цитирано по-горе, § 39; *Gustafsson*, цитирано по-горе, § 45; *Schettini и други срещу Италия* (реш.), №29529/95, 9 ноември 2000 г.; *Wilson, Национален съюз на журналистите и други срещу Обединеното кралство*, №30668/96, 30671/96 и 30678/96, § 44, ЕСПЧ 2002-V; и *Sørensen и Rasmussen*, цитирано по-горе, § 58).

76. Това право на преценка обаче не е неограничено, а върви ръка за ръка с европейския контрол от страна на Съда, чиято задача е да постанови окончателно решение дали дадено ограничение е съвместимо със свободата на сдружаване, защитена от чл. 11. Задачата на Съда при упражняване на надзорната му функция не е да заема мястото на националните власти, а по-скоро да преразгледа, в съответствие с чл. 11 и в светлината на делото като цяло, решенията, взети по силата на правото на преценка (вж. *Обединена комунистическа партия на Турция и други*, цитирано по-горе, § 47).

77. Що се отнася до конкретните обстоятелства по настоящото дело, Съдът взема под внимание аргумента на правителството, че исландският законодател е приел, че целта за насърчаване на исландската промишленост може най-добре да се постигне, като водеща роля се предостави на ФИИ, подлежаща на обществен надзор в съответствие със закона, а средствата, получени от промишлената такса, се разпределят единствено на тази организация, вместо да се разпръскват между множество по-малки организации. Според становището на правителството ФИИ е организация, обхващаща широк кръг предприятия, физически лица и сдружения във всички отрасли на промишлеността, която работи съвместно с правителството

за постигане на тази цел. ФИИ защитава интересите на всички видове промишленост, както в Исландия, така и в чужбина, оказвайки влияние върху политиките на правителството и финансовите институции, държавните органи и другите страни, които участват в промишлените дейности. Целта е да се гарантира, че исландските компании имат работна среда, която им позволява да бъдат конкурентоспособни на вътрешния и външните пазари. Съдът приема, че това са релевантни съображения за целите на теста за необходимост, предвиден в чл. 11, ал. 2.

78. Що се отнася до следващия въпрос, дали причините също така са и достатъчни, Съдът отбелязва, че ролята и задълженията на ФИИ във връзка с използването на приходите от промишлената такса са дефинирани много широко и неспецифично в чл. 3 от Закона от 1993 г.: „за насърчаване на промишлеността и индустриалното развитие в Исландия”. Това важи и по отношение на задължението по чл. 3 – „годишно да представя доклад на Министерството на промишлеността относно използването на приходите”. Нито Законът от 1993 г., нито който и да е друг правен инструмент, представен на вниманието на Съда, посочва някакви конкретни задължения по отношение на лицата, които не са членове на ФИИ, но имат финансов принос към Федерацията чрез плащане на промишлената такса (за сравнение, *mutatis mutandis*, *Evaldsson и други*, цитирано по-горе, § 57).

79. Макар годишните доклади на ФИИ до Министерството на промишлеността да съдържат информация за дела на промишлената такса в приходите на ФИИ, както и за разходите по различните пера и подпера, Съдът посочва, както е отбелязано и в особеното мнение на съдията от Върховния съд, „че ФИИ не води отделни сметки според това дали отделните елементи на дейността ѝ са финансирани от средства, получени от членски внос, капиталови приходи или промишлената такса” (виж раздел „II” в параграф 19 по-горе).

80. Освен това Съдът не е убеден, че процедурата на докладване на ФИИ пред Министерството на промишлеността предвижда сериозен и систематичен контрол от страна на последното. Според коментара на министъра до АМС от 15 февруари 2002 г. (цитиран в особеното мнение на съдията от Върховния съд в част „II” в параграф 19 по-горе), „както може ясно да се види от Закона за промишлената такса, ФИИ има неограничената власт да решава как да се разпределя таксата и Министерството на промишлеността не може да се намесва, докато това решение остава в рамките на закона”.

81. Това, което е от значение в настоящия случай, е липсата на прозрачност и отчетност към лицата, които като жалбоподателя не са членове на ФИИ, но са задължени да подкрепят финансово ФИИ чрез плащане на промишлената такса (вж., *mutatis mutandis*, *Evaldsson и други*, цитирано по-горе, §§ 63 и 64).

82. Съответно, Съдът отбелязва, че не само че съответното национално законодателство определя ролята и функциите на ФИИ по един непълен начин и не предвижда конкретни задължения за ФИИ, а е налице също така и липса на прозрачност и отчетност по отношение на лицата, които като жалбоподателя не са членове на ФИИ, за използването на приходите от промишлената такса. При тези обстоятелства Съдът не е убеден, че съществуват адекватни гаранции срещу спорния режим, поставящ ФИИ в по-благоприятно положение при постигане на специфичните интереси на нейните членове, а жалбоподателя и другите лица, които не са членове на ФИИ, в по-неблагоприятно положение.

83. Като взе предвид горните съображения, Съдът не счита, че ограничението на правото на свободно сдружаване, което произтича от задължението за предоставяне на финансова подкрепа на ФИИ против волята на жалбоподателя, е подкрепено от достатъчно причини и е „необходимо”. Независимо от правото на Исландия на свобода на преценка, властите на ответната държава не са постигнали подходящ баланс между правото на жалбоподателя на свободно сдружаване, от една страна, и общия интерес за насърчаване и развитие на исландската промишленост, от друга.

84. Следователно е налице нарушение на чл. 11 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 И ЧЛ. 14 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

85. По отношение главно на тези доводи, обобщени по-горе във връзка с оплакването по чл. 11 от Конвенцията (разгледано в светлината на чл. 9 и 10), жалбоподателят твърди също, че е налице и нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. Според него налагането на промишлена такса представлява лишаване от притежания в нарушение на чл. 1 от Протокол № 1. Немислимо е промишлената такса, плащана на ФИИ под прикритието на данъчно облагане, да се разглежда като оправдана в името на общия интерес. Онези, които подобно на него заплащат таксата, се облагат отделно от облагането им с други данъци, налагани на данъкоплатците като цяло, без да са посочени никакви причини за това, например изискване данъкът да се използва в тяхна полза. Това данъчно облагане на ограничена група лица в полза на друга ограничена група лица или в интерес на другите не може да бъде оправдано. Поради причините, посочени в параграфи 56, 61 и 62 по-горе в контекста на член 11, решението на Съда по делото *Evaldsson и други* (цитирано по-горе) подкрепя неговата позиция.

86. По-нататък жалбоподателят твърди, че е налице нарушение на чл. 14, във връзка с предишните разпоредби. Различното отношение към него в сравнение с тези предприятия от публичния сектор, които

са частично или изцяло собственост на държавата, а също и някои предприятия от частния сектор, които са освободени от задължението да заплащат промишлена такса, не може да се счита за оправдано от обективни и разумни съображения. По-благоприятното третиране на ФИИ в сравнение с други организации е още едно доказателство за дискриминационния характер на промишлената такса.

87. Правителството оспорва, че налагането на промишлената такса представлява лишаване от собственост, въпреки че приема, че то е свързано с контрол върху използването на имуществото и твърди, че това е позволено по смисъла на втората алинея на чл. 1 от Протокол № 1. То изтъква, че налагането на промишлената такса съдържа всички характеристики на данъчното облагане, както то се тълкува в исландското законодателство и следва да се разглежда като попадащо в обхвата на понятието „данъци“ по смисъла на втората алинея на чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията. Оспорваната намеса попада в обхвата на широката свобода на преценка, предоставена на държавите в тази област. Промишлената такса е явно законосъобразна и служи на интересите не само на тези, които работят в индустриалния сектор, но също и на общия интерес на общността като цяло. Поради причините, обобщени в параграфи 66 и 67 по-горе във връзка с оплакването по чл. 11, правителството приканва Съда да разграничи настоящото дело от делото *Evaldsson и други* (цитирано по-горе).

88. По-нататък правителството отрича съществуването на дискриминация на промишлените сектори, които са задължени да плащат промишлена такса, в сравнение с тези, които не са. Правилата относно облагането с промишлена такса се прилагат еднакво за всички предприятия, които са в същото положение като жалбоподателя.

89. Съдът, в светлината на горните си заключения по отношение на оплакването по чл. 11 от Конвенцията, счита, че делото не изисква отделно разглеждане по чл. 1 от Протокол № 1 или по чл. 14, във връзка с чл. 1 от Протокол № 1 и с чл. 11 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

7. Член 41 от Конвенцията гласи следното:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Разноски

91. Жалбоподателят заявява, че няма да претендира обезщетение за имуществени и неимуществени вреди, но предявява иск за възстановяване на съдебни и други разноски на обща стойност 3 920 773 исландски крони (ISK) и 36 392,07 британски лири (GBP) (приблизително 22 000 евро (EUR) и 42 000 EUR за услугите, предоставени съответно от г-н Einar Hálfðánarson и г-н Child, които обхващат следните претенции, предявени на 28 февруари 2008 и 20 март 2009 г.:

(а) ISK 1 494 000 за работата на г-н Einar Hálfðánarson, процесуален представител на жалбоподателя пред националните съдилища (с включен данък добавена стойност);

(б) GBP 25 860 за юридическа консултация от г-н Child във вътрешното производство и за осъществяването от него процесуално представителство на жалбоподателя пред Съда в Страсбург до 28 февруари 2008 г.;

(в) ISK 314 985 за разходи за превод;

(г) ISK 281 925 за пътни разходи;

(д) ISK 35 863 за фотокопиране и преписи (съответно ISK 34 363 и ISK 1 500);

(е) ISK 1 494 000 за работата на г-н Einar Hálfðánarson в производството в Страсбург след 28 февруари 2008 г.;

(ж) ISK 300 000 за различни разходи, направени от него след 28 февруари 2008 г.;

(з) GBP 9 500 за по-нататъшната работа на г-н Child в производството в Страсбург след 28 февруари 2008 г.;

(и) GBP 1 032,07 за разходи на последния (настаняване, пътуване и превод), направени след 28 февруари 2008 г.

92. Що се отнася до претенциите по букви (а) и (б), предявени на 28 февруари 2008 г., правителството възразява срещу тях, като се аргументира, че разноските за двамата адвокати в производството в Страсбург са прекалено високи, както по отношение на посочения брой часове, така и на часовата ставка. Според правителството разходите по буква (г) не е било необходимо да бъдат правени. Претенциите по букви (е), (ж), (з) и (и), предявени на 20 март 2009 г.,

не са придружени от подробна разбивка или други данни и също изглеждат прекомерни.

93. Съдът ще разгледа горните твърдения в светлината на критериите, заложи в неговата съдебна практика, а именно дали разходите са били действително направени и необходими, за да се предотврати или получи обезщетение за въпрос, който е установено, че представлява нарушение на Конвенцията, и са в разумен размер. В настоящия случай, Съдът счита, че претенциите по букви (а) и (б) следва да бъдат присъдени в тяхната цялост, както тези по букви (в) и (д). Разходите по отношение на буква (г) не изглежда да са направени по необходимост и искът следва да се отхвърли. Не са представени разходооправдателни документи и други данни в подкрепа на претенциите по букви от (е) до (и) за разходи, направени след 28 февруари 2008 г. до съдебното заседание на 24 март 2009 г. (включително), и във всеки случай допълнителните разходи не изглеждат в разумен размер. Съдът все пак е готов да приеме, че някои от претендираните допълнителни разходи са действително направени и необходими за процесуалното представителство на жалбоподателя в хода на съдебното заседание пред Съда. Като взе предвид информацията, с която разполага и горепосочените критерии, Съдът счита за разумно да присъди на жалбоподателя EUR 15 000 за работата на г-н Child и EUR 10 000 за работата на г-н Einar Hálfðánarson и съответно EUR 1 000 и EUR 3 000 за техните разходи.

Б. Лихва за забава

8. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Реши*, че е налице нарушение на чл. 11 от Конвенцията;
2. *Реши*, че делото не изисква отделно разглеждане само по чл. 1 от Протокол № 1, или по чл. 1 от Протокол № 1 във връзка с чл. 14 от Конвенцията, или по чл. 14 във връзка с чл. 11 от Конвенцията;
3. *Реши*
 - а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата на влизане в сила на съдебното решение, в

съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, сумата от EUR 16 000 (шестнадесет хиляди евро) за разноси, претендирани по отношение на г-н Child и EUR 13 000 (тринадесет хиляди евро) за разноси, претендирани по отношение на г-н Einar Hálfðánarson, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тези суми, в равностойност в британски лири, съответно в национална валута към датата на плащането;

б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта.

4. *Отхвърля* останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и обявено в писмен вид на 27 април 2010 г., в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Fatoş Aracı Nicolas Bratza
Заместник-секретар на Отделението

Председател

© **Съвет на Европа/Европейски съд по правата на човека, 2013.**

Официалните езици на Европейския съд по правата на човека са английски и френски. Този превод не обвързва Съда и Съдът не носи никаква отговорност за неговото качество. Той може да бъде изтеглен от базата данни с практика на Европейския съд по правата на човека HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) или от друга база данни, с която Съдът го е споделил. Може да бъде възпроизвеждан с нетърговска цел при условие, че се цитира пълното заглавие на делото, заедно с посочените по-горе указания за авторското право. В случай че част от този превод ще се използва с търговска цел, моля, свържете се с publishing@echr.coe.int

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int